

Licence, citace a bibliografické zápisy

Konzultační hodiny po domluvě

Licence creative commons

- Soubor veřejných licencí
- Autor jejich prostřednictvím nabízí neurčitému počtu potenciálních uživatelů licenční smlouvu, na základě které jim poskytuje některá svá práva k dílu a jiná si vyhrazuje
- Mezinárodní srozumitelnost

Licence creative commons

- Vhodné pro humanitní obory
- Nevhodné, pokud je BP (DP) součástí projektu
- V případě přírodovědných oborů konzultovat s vedoucím

Licence creative commons

- BY Uved'te původ
- BY-SA Uved'te původ – Zachovejte licenci
- BY-ND Uved'te původ – Nezpracovávejte
- BY-NC Uved'te původ – Neužívejte komerčně
- BY-NC-SA Uved'te původ – Neužívejte komerčně – Zachovejte licenci
- BY-NC-ND Uved'te autora – Neužívejte komerčně – Nezpracovávejte

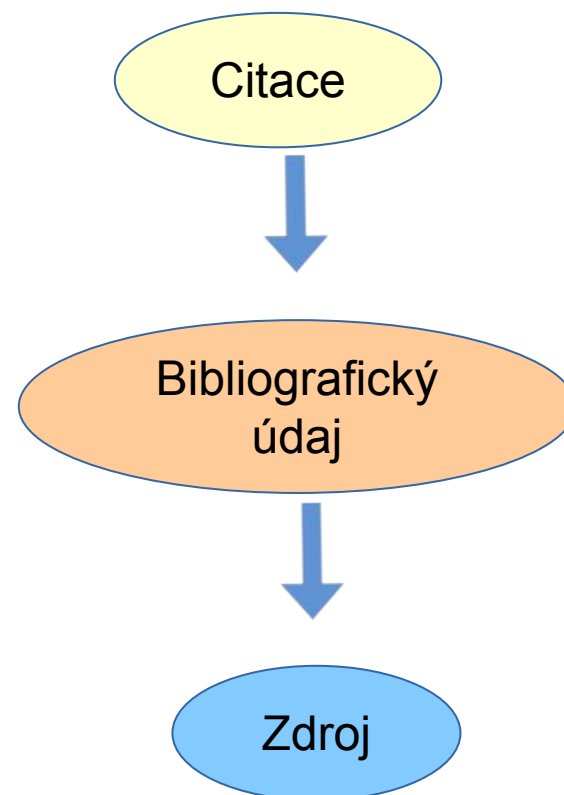

Způsob citací a způsob zápisu dokumentu

- Způsob uvádění citací do textu určuje, jak bude v textu uveden odkaz na doplňující zdroje
- např. metoda číselných odkazů nebo Harvardský způsob
- Bibliografická norma určuje, jak bude dokument zapsaný v seznamu literatury
- např. ISO 690, IEEE, APA a další

Zdroj, bibliografický údaj, citace

- Citace – velmi krátká forma bibliografického údaje
- Bibliografický údaj – přesný odkaz na zdroj
- Zdroj – monografie, článek...

Jednotné uvádění

- Vše musí být **jednotné**
- **Jednotný** systém citací
- **Jednotná** norma bibliografického zápisu

Co je...

- citace
- citát
- parafráze

Citace, citát, parafráze

- **Citace** – slouží jako spojení (vazba) mezi místem, na kterém se v textu cituje, a bibliografickým záznamem
- **Citát** – „*doslovné uvedení cizího výroku uvedené kurzivou a doplněné citací*“
- **Parafráze** – volně přeformulované myšlenky jiného autora

Proč citovat?

- **Právní důvody:** zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském
- Kontrola plagiátů: [Theses.cz](https://theses.cz)
- **Odborné důvody:** věrohodnost, schopnost zacházet s prameny
- Poděkování za ušetřený čas

Chyby při citování

- Citování díla, které autor nepoužil
- Necitování díla, které autor použil
- Nepřesné citování znemožňující identifikaci díla

Co citovat?

- Odkaz na jiného autora
- Odkaz na myšlenku jiného autora
- Doložení pravdivosti informací

Příklady citací

- **Harvardský systém** Například [Holá \(2006\)](#) tvrdí, že komunikaci lze charakterizovat jako proces sdílení určitých informací. Řečené však ještě neznamená slyšené ([Šuleř, 2009b, s. 75](#)).
- **Metoda poznámek** Například [Holá¹](#) tvrdí, že komunikaci lze charakterizovat jako proces sdílení určitých informací. Řečené však ještě neznamená slyšené.²
- **Metoda číselných odkazů** Například [Holá \[25\]](#) tvrdí, že komunikaci lze charakterizovat jako proces sdílení určitých informací. Řečené však ještě neznamená slyšené [[8, s. 75](#)].

Příklady citací

- **Přímá citace** V textu vypadá takto: „Citovaný text je v uvozovkách a citace je až za uvozovkami a nenásleduje za ní tečka.“ (Novák, 2023)
- **Parafráze** V textu vypadá tak, že citovaný text je součástí věty, pak následuje citace a za ní je tečka (Novák, 2023).
- **Vložený citát** V textu vypadá tak, že „citovaný text je uvozovkách a citace je až za uvozovkami a za ní následuje tečka“ (Novák, 2023).

Bibliografický zápis

- ČSN ISO 690

ECO, Umberto. *Jak napsat diplomovou práci*. 1. vyd. Olomouc: Votobia, 1997, 271 s. ISBN 80-719-8173-7.

- APA style

Eco, U.(1997) *Jak napsat diplomovou práci* (1. vyd.) Olomouc: Votobia.

- IEEE

U. Eco, *Jak napsat diplomovou práci*, 1. vyd. Olomouc, Česká republika: Votobia, 1997, 271 s.

Jaký dokument, takový zápis

- Rozlišujte papírové a elektronické zdroje
- Rozlišujte samostatné texty a texty, které jsou součástí vyššího celku (články v časopisech, příspěvky ve sborníku, příspěvky na webu)
- Rozlišujte editory a autory
- Kopírujte zápisy z jednoho zdroje
- Nechte si zápisy vygenerovat
- Elektronické zdroje mají vždy Online + datum přístupu + webovou adresu

Co pomůže vytvořit bibliografický zápis?

- Generátor a správa citací na www.citace.com
- Rozšíření Firefoxu: Zotero.org
- Metodika tvorby bibliografických citací
- Výklad normy

(linky v interaktivní osnově)

www.bibtex.org

Pro citaci dle ČSN ISO 690 lze použít styl `csplainnat.bst` nebo `czechiso.bst`

Příklady citací a seznamu literatury

- **Harvardský systém** Například Eco (1997) tvrdí...
Seznam literatury podle abecedy, rok hned za jménem:
ECO, Umberto (1997). *Jak napsat diplomovou práci*. 1. vyd. Olomouc: Votobia, 271 s. ISBN 80-719-8173-7.
ECO, Umberto, 1997. *Jak napsat diplomovou práci*. 1. vyd. Olomouc: Votobia, 271 s. ISBN 80-719-8173-7.
- **Metoda poznámek** Například Eco¹ tvrdí...
Seznam literatury může být abecedně na konci textu
- **Metoda číselných odkazů** Například Eco [25] tvrdí...
Seznam literatury podle čísla výskytu v textu (ne abecedně)

Jak citovat nástroje umělé inteligence

- MU doporučuje doplnit obvyklé prohlášení o původnosti práce větou: „**Prohlašuji, že jsem nástroje AI využil/-a v souladu s principy akademické integrity a že na využití těchto nástrojů v práci vhodným způsobem odkazuji.**“
- Autorem v kontextu autorského zákona je aktuálně pouze fyzická osoba, která dílo vytvořila. Dílo musí být autorovým vlastním duševním výtvořem odrážejícím osobnost autora, který „při realizaci díla mohl vyjádřit své tvůrčí schopnosti prostřednictvím rozhodnutí učiněných na základě své tvůrčí svobody“ a mohl mu vtisknout svůj „osobní dotek“.

Jak citovat nástroje umělé inteligence

- Obecně platí, že všude tam, kde využití aplikace AI přímo **ovlivní obsahovou stránku** úkolu, například písemné práce, **je nutné** využití aplikace deklarovat.
- Pokud je aplikace AI využita **pouze k formálním** úpravám práce, využití takového nástroje **není nezbytné** uvádět.

Jak citovat nástroje umělé inteligence

Není třeba uvádět:

- Aplikace na kontrolu pravopisu, stylistiky a gramatiky, prediktivní klávesnice apod. (včetně např. [Grammarly](#)).
- Aplikace sloužící k tvorbě odkazů, k organizaci zdrojových dokumentů (odborných publikací, článků), k poskytnutí přehledu existujících publikací apod. (např. [Google Scholar](#), apod.).

Jak citovat překladače

- DeepL, Google Translate
- V textu to vypadá takto: „V uvozovkách je umístěn přeložený citát, za ním v závorce citace zdroje a za ní v závorce informace o překladači.“ **(Nurmela, 2023)(přeloženo nástrojem DeepL)**
- V textu to vypadá takto: „V uvozovkách je umístěn přeložený citát, za ním v závorce citace zdroje a za ní v závorce informace o překladači.“ **(Nurmela, 2023)(překlad autor)**
- U parafrází poznámka o překladači není.

Jak citovat nástroje UI

Nástroje generativní AI (SciSpace Copilot, Consensus, ChatGPT, Bing AI, Google Bard, Perplexity, Copilot apod.):

Pokud podklady od nástroje UI nejsou v textu využity v doslovném znění anebo parafrázi, je vhodné dát do práce prohlášení:

„Při přípravě této práce autor použil [NÁZEV APLIKACE; WEBOVÁ ADRESA APLIKACE] za účelem [DŮVOD]. Po použití tohoto nástroje autor provedl kontrolu obsahu a přebírá za něj plnou zodpovědnost.“

Jak citovat nástroje UI

Nástroje generativní AI (SciSpace Copilot, Consensus, ChatGPT, Bing AI, Google Bard, Perplexity, Copilot apod.):

Pokud podklady od nástroje UI jsou v textu využity v doslovném znění anebo parafrázi, je třeba nástroj odcitovat. Citace se vytvářejí v souladu s citačními pokyny.

Příklady (Chicago Manual of Style):

- 1. Text generated by ChatGPT, OpenAI, October 12, 2023, <https://chat.openai.com/chat>.**
- 2. ChatGPT, response to „Explain how to make pizza dough from common household ingredients,“ OpenAI, October 12, 2023**

